

MERIDIANA PARK & FUN

CIUTAT MERIDIANA, TERRITORI FRONTERÍS

APUNTS DE CIUTAT MERIDIANA

Fins als anys seixanta, els terrenys costeruts on avui hi ha el barri eren terres de conreu de la Quadra de Vallbona. En un primer projecte es preveia convertir les terres en un cementiri, però la humitat extrema no ho va permetre als.

A partir del 1963, un grup promotor, dins el qual hi havia Joan Antoni Samaranch, les va urbanitzar amb grans blocs de pisos.

Com era habitual en l'urbanisme franquista, el barri es va construir sense els equipaments més bàsics i sense cap mena de serveis urbans. Les primeres protestes veïnals van ser, per descomptat, per les humitats dels pisos. Després es van reivindicar ambulatoris, escoles i més salubritat dels carrers, com evidenciava el concurs de cacera de rates que es va organitzar el 1971.

Amb l'arribada del primer ajuntament democràtic es van començar a reparar les errades comeses a Ciutat Meridiana. Des de llavors s'han creat equipaments sanitaris, socioculturals i educatius, s'han renovat els carrers i s'han instal·lat escales mecàniques de tota mena per salvar els grans desnivells del barri. També s'ha connectat la part superior de Ciutat Meridiana gràcies a l'estació de metro de l'L11.

Un passat rural

Fins al primer terç del segle XIX, el paisatge era bàsicament rural, una característica que compartia amb la resta d'indrets i municipis que integraven l'anomenat pla de Barcelona.

El seu territori és accidentat i muntanyós ja que s'estén pel vessant nord-oriental de la serra de Collserola, i era travessat per nombrosos torrents i rieres que, amb l'excepció del mil·lenari rec Comtal, han desaparegut i només es conserven els seus noms en alguns carrers.

L'activitat agrícola es desenvolupava principalment en les masies, de les quals es conserven algunes amb activitat econòmica. Fins el s.XIX, l'economia es basava en algunes activitats artesanals i, sobretot, en el conreu de la vinya i de farratges per al bestiar. També s'hi conreaven productes de l'horta destinats al consum dels habitants de la propera Barcelona, encara encercada per muralles.

1 Un barri en dos cotes no apte per a enterrar-hi als morts

El terrenys costeruts de conreu pertanyents a la Quadra de Vallbona destinats a instal·lar-hi un cementiri, no en van ser aptes l'any 1963, degut a la seva topografia i a la gran humitat del terreny. No obstant avui en dia és un barri residencial on hi viuen unes 12.000 persones.

Situat a la falda de Collserola, Ciutat Meridiana es constitueix principalment en dos cotes determinades en funció de les infraestructures existents i la topografia del lloc. Una cota inferior on s'hi ubica la Plaça Major del barri i la estació de Renfe; una superior on s'hi ubica l'estació de metro i la resta d'equipaments.

2 Un punt de confluència d'ecosistemes

Un polígon de vivendes "Low Cost" en un enclau molt característic a la falda de Collserola, i amb vistes al mar. El diàleg que s'estableix entre Ciutat Meridiana i el seu entorn ha estat condicionada des de la seva construcció als anys seixanta. La relació entre el barri i els sistemes naturals adjacents es pràcticament nul·la, i la connectivitat inexistente. La serra de Marina i la Plana del Besòs amb els horts de la Ponderosa es troben desconnectats de Ciutat Meridiana i per tant de la resta de Barcelona.

L'impacte de la Revolució Industrial

El ritme de la vida rural va començar a canviar a mitjan segle XIX com a conseqüència de la Revolució Industrial. L'augment de la població, la revolució dels transports o les noves exigències de la industrialització van incidir-hi tímidament i en van posar en marxa una transformació del paisatge lenta però ja imparable. Un primer impuls d'urbanització a Porta va continuar amb la construcció, l'any 1855, de la línia ferroviària de Barcelona a Saragossa, i amb la instal·lació, el 1880, dels Tallers del Ferrocarril del Nord a l'actual zona de Can Dragó.

Les creixents necessitats d'aigua dels habitants i de les noves indústries del pla de Barcelona van afavorir la construcció, entre el 1871 i el 1881, de dos aqüeductes que travessaven el territori de Nou Barris, alguns trams dels quals encara es conserven a Ciutat Meridiana, Torre Baró i Can Carreres.

A la darreria del segle XIX, la població de Nou Barris es podia estimar en uns **1.700 habitants, majoritàriament pagesos**, però amb una incidència progressiva dels jornalers ocupats en les manufactures locals o en les indústries cada cop més nombroses de Sant Andreu.

El nou segle es va iniciar a Nou Barris amb una proposta de ciutat jardí que havia de desenvolupar-se en un paratge d'una qualitat natural excepcional: l'antiga heretat de Torre Baró i Vallbona, propietat de la família Sivatte des del 1873.

L'operació immobiliària de la companyia relacionada amb la ciutat jardí no va prosperar, malgrat que va construir la carretera que uneix Horta amb el turó de les Roquetes i va iniciar el bastiment de l'edifici d'aspecte medieval, que havia de tenir funcions d'hotel i que avui coneixem com el Castell de Torre Baró. Com a testimoni d'aquest projecte es conserven algunes torres d'estiueig aixecades a la zona entre els anys 1915 i 1936.

Els inicis de la urbanització

A partir del 1917 apareix al pla de Barcelona, la creació d'unes noves perifèries urbanes integrades per una població bàsicament obrera i amb una alta proporció d'immigrants. En aquestes circumstàncies, i fins l'any 1936, Nou Barris converteix en el suburbi que va experimentar el creixement més dinàmic de Barcelona, on s'aixeca la desena de nova edificació a la ciutat. L'any 1930, Nou Barris ja tenia 17.000 habitants. La incidència de l'analfabetisme era gran.

El model de ciutat de l'època democràtica

La consecució de la democràcia va significar un gran canvi per als ciutadans i el paisatge, ja que gran part de les reivindicacions dels veïns les van assolir els nous ajuntaments i institucions democràtiques, alhora que es van crear nous mecanismes d'intervenció i participació social. Des d'aquesta perspectiva, el nou urbanisme desenvolupat per l'Ajuntament democràtic als anys vuitanta s'ha plantejat com un urbanisme de sutura, és a dir, un urbanisme capaç de relligar el que havia estat separat i capaç d'intervenir en la regeneració i la dignificació dels espais marginalitzats per l'especulació franquista.

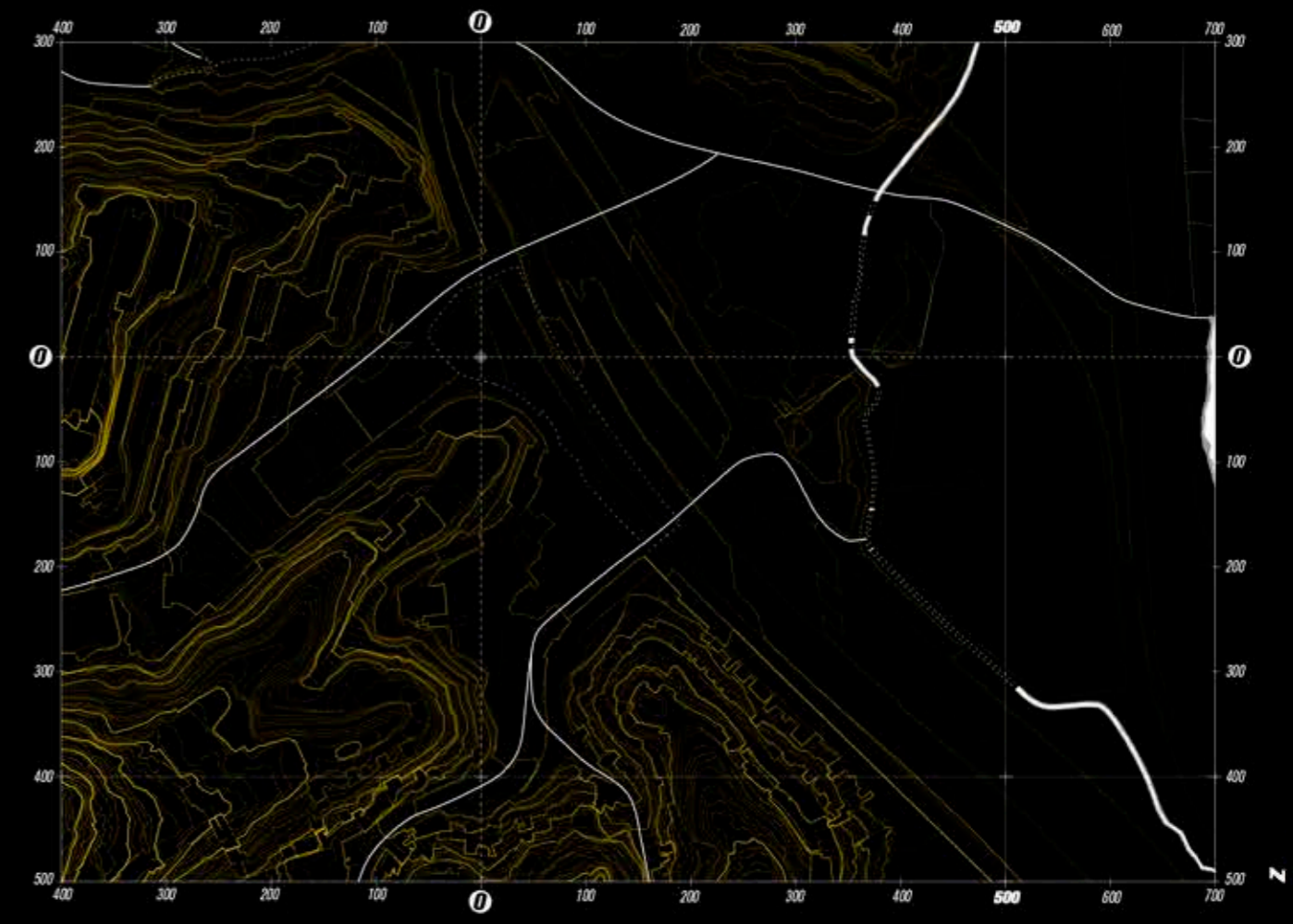
El model urbà del règim franquista

Les condicions econòmiques derivades de la postguerra, unides a la necessitat imperiosa d'habitatge i al ferri control polític exercit sobre la població, van donar lloc al **barraquisme i a l'autoconstrucció**, una forma de creixement urbà que descartava qualsevol demanda sobre els serveis i les condicions de vida. En aquest context i entre els anys 1941 i 1945, a Torre Baró i Vallbona el que va ser un projecte ambiciós de ciutat jardí es va transformar en una **parcel·lació exhaustiva** del territori, on es van aixecar uns habitatges molt precaris, mancats moltes vegades de serveis tan elementals com l'aigua, la llum o el clavegueram.

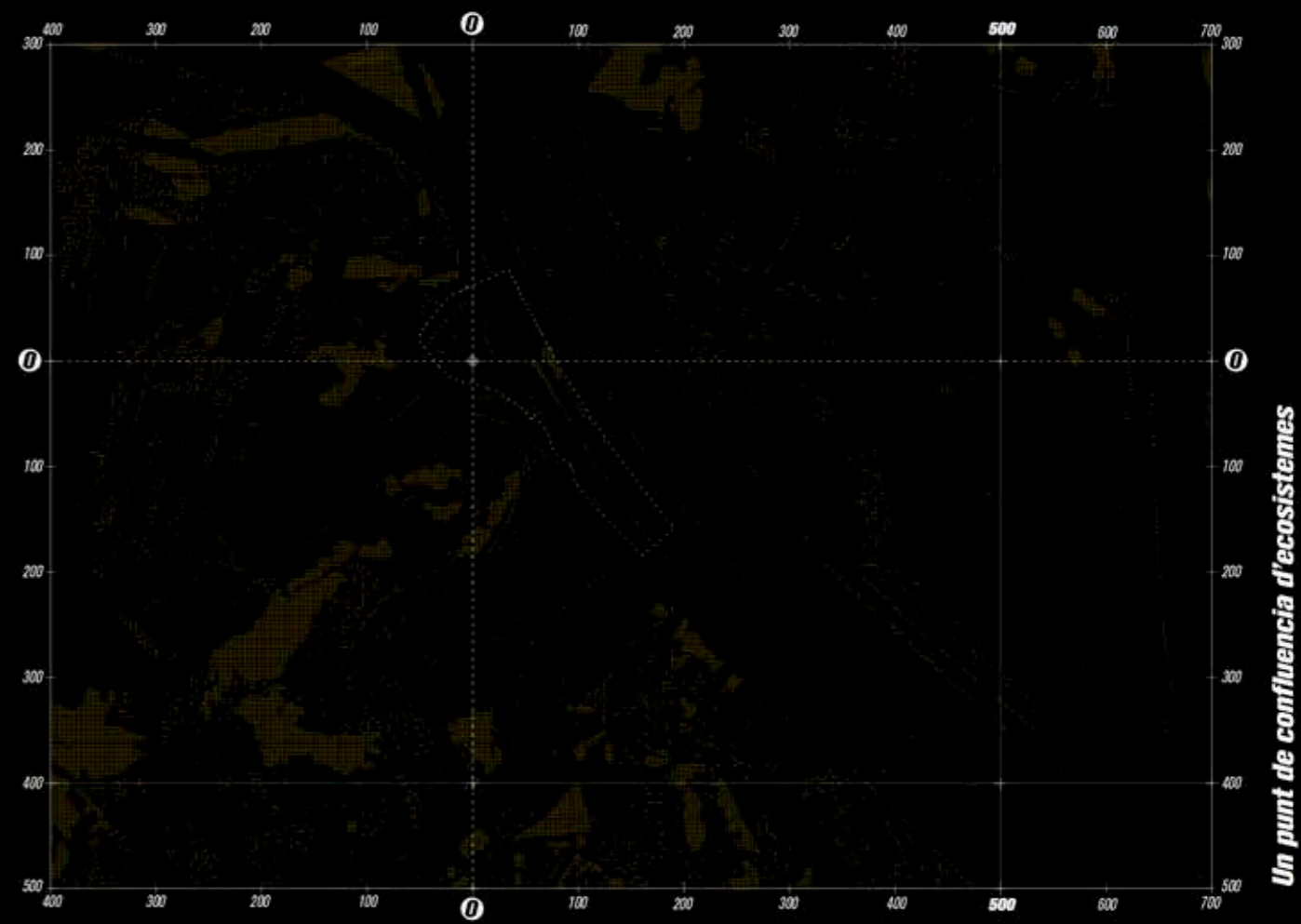
Als anys seixanta en el marc del desenvolupisme i de l'arribada de milers d'immigrants a Barcelona, els plans parcials es van transformar en veritables instruments per a l'especulació, que romanien en mans de grans companyies immobiliàries. Sota aquest enfocament es van bastir els polígons d'habitatges. La conseqüència va ser el **dèficit d'equipaments i de serveis públics** que es feia palès a tota la ciutat, però amb més intensitat als barris perifèrics i de nova construcció. Els primers anys de la dècada dels setanta, sorgeixen associacions de veïns que evidenciaven les insuficiències que calla millorar i les llibertats que s'havien d'assolir.

La meridiana

La construcció de la Meridiana a inicis dels anys 60 del segle XX va modificar tota la trama urbana de dit barri fent a més desaparèixer també la coneguda masia del segle XVIII anomenada Torre del Baró. Però la Meridiana va portar molts més canvis a Vallbona, si veïeu la comparativa de les dues imatges veureu com una part important del veïnat d'aquest barri, en la zona més propera a la sortida de Barcelona va veure com als anys 60 li eren destruïdes desenes de cases per l'ampliació de dita via ràpida.

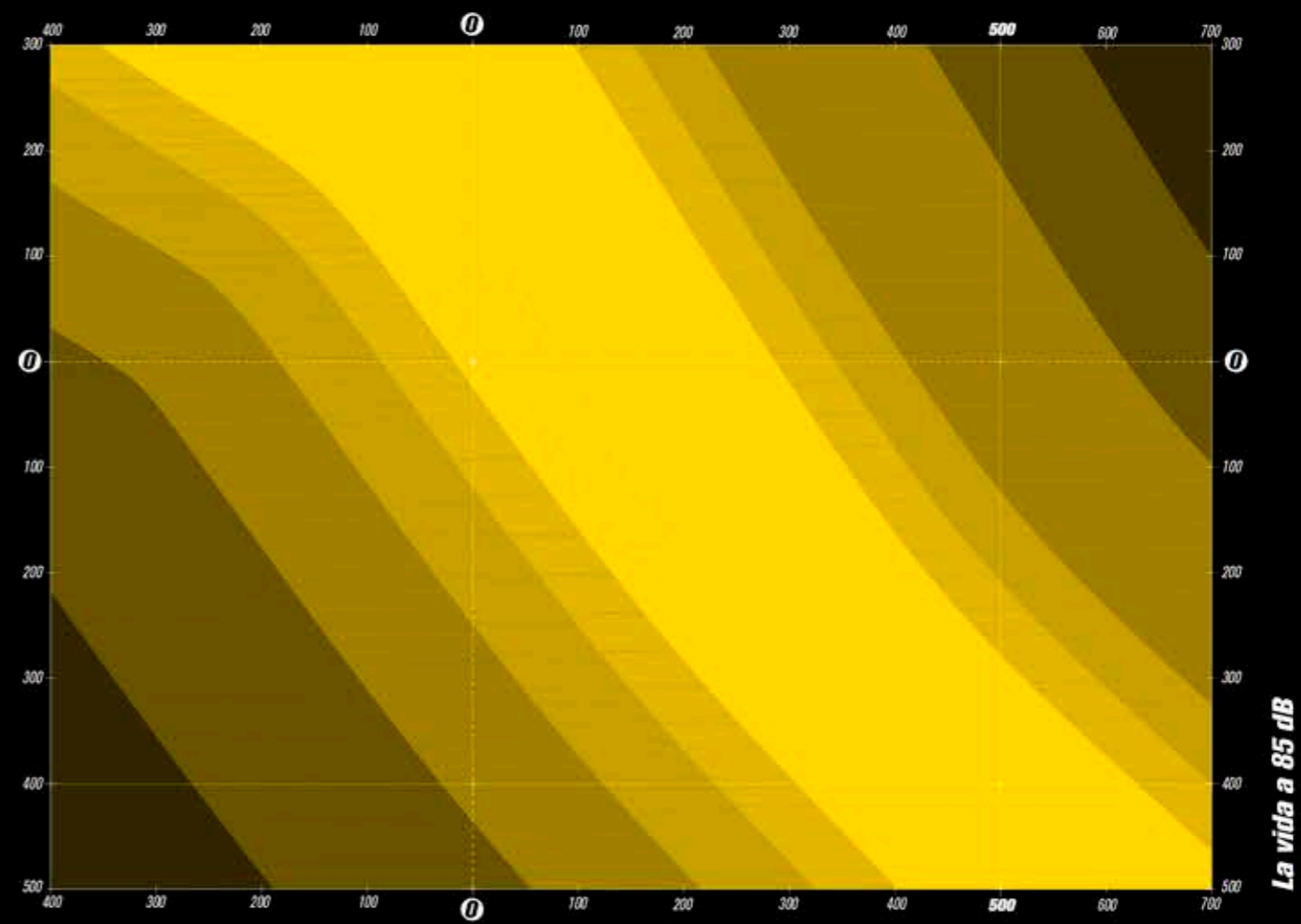
1

2

3

4

5